

Csomós György – Kulcsár Balázs

A termálvízre alapozott idegenforgalom gazdasági jelentősége három eltérő környezetben fekvő kisváros esetében

Bevezetés

A Debreceni Egyetem Műszaki Kara és a Nagyváradai Egyetem 2009-ben pályázatot nyújtott be a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében, amelyet a konzorcium sikeresen megnyert. 2010-ben indult el a „Geotermikus energia hosszútávú felhasználása maximális hatékonysággal Săcueni-Létavértes területén (EGSL)” című projekt, amelynek időintervalluma 15 hónap. Mindkét egyetem számos kutatócsoporttal vesz részt a programban, ennek megfelelően a kutatási feladatok is szerteágazóak. A projekt egyik konkrét célja egy olyan „fiktív kistérség” megalkotása, amelyben az eddig nem, vagy nem megfelelően hasznosított, de rendelkezésre álló termálvizet a gazdaság és a társadalom szolgálatába lehet állítani. Napjainkban mindez különösen aktuális, hiszen a határmenti területek sem Romániában, sem Magyarországon nem tartoznak az országok fejlettek nevezhető területei közé, miközben az elvileg adott lehetőségek többnyire kihasználatlanok. A határon átnyúló együttműködési (Cross-border Cooperation) programok éppen az ilyen területek fejlesztését célozzák meg, kiemelt figyelmet fordítva többek között a helyben rendelkezésre álló energiaforrások (pl. a geotermikus energia) felhasználására.

Az EGSL projekt geológiával foglalkozó munkacsoportjának megállapítása szerint Létavértes és környéke alatt a paleozóos-prekambriumi aljzatban elektromos áram termelésére is alkalmas 150-200 °C hőmérsékletű víz található, amelyet nemzetközi viszonylatban viszonylag alacsony fűrés költséggel felszínre lehet hozni. A geológiai adottságok tekintetében természetesen hasonló helyzetben van a Létavértestől mindössze 18 km távolságra lévő romániai Székelyhíd (Săcueni) is. A város már ma is számos fűrés kúttal rendelkezik, amelyek közül többet köz- és lakóépületek fűtésére használnak.

A két város esetében a potenciálisan rendelkezésre álló termálvíz felhasználásnak jövőjét alapvetően két tényező határozza meg: egyrészt a rendelkezésre álló állami és piaci források, másrészt a városok fejlesztési elképzelései. Mivel az első feltétel opcionális, a projekt során kizárólag Létavértes és Székelyhíd városok fejlesztési lehetőségeit vizsgáltuk meg. Lényegében mindkét városban közös szempont, hogy a termálvizet alapvetően nem energiatermelésre, hanem idegenforgalmi célokra kívánják hasznosítani. A wellness- és gyógyfürdők, valamint a hozzájuk kapcsolódó kiegészítő létesítmények (szállodák, gyógyászati rendelők, stb.) létesítése különösen Székelyhíd stratégiai tervei-ben jelenik meg hangsúlyosan, de érintőlegesen Létavértes településrendezési tervében is szerepet kap.

Kérdés azonban, hogy a termálvízre alapozott idegenforgalom fellendítése koherens összefüggésben áll-e a gazdaság fellendülésével, egyáltalán milyen hatást gyakorolhat egy 7-8000 fős város gazdasági életére? A projekt első felében három magyarországi kisvárost, Létavértest, Kisteleket és Tamásit választottuk ki, mint referencia elemeket annak érdekében, hogy idegenforgalmi jellemzőiket összehasonlítsuk.

Létavértesen – mint korábban említettük – a településrendezési tervek már foglalkoznak a termálvíz hasznosításával, azonban érdemi lépések még nem történtek. Kisteleken a termálvizet elsősorban geotermikus energiatermelésre használják, bár természetesen a megfelelő adottságokkal rendelkező termálvíz alkalmazására a turizmusban, a gyógyászatban és a mezőgazdaságban is van példa. A termálvíz legintenzívebb turisztika célú hasznosítására Tamásiban kerül sor, a város fürdője hét hektáron fogad vendégeket. Véleményünk szerint a termálvíz turisztikai célú hasznosítása jelenthet kitérés pontot Létavértes városnak is, cikkünkben ezt a gondolatot kívánjuk alátámasztani.

Az idegenforgalom gazdasági jelentősége Magyarországon

Az idegenforgalom kiemelt jelentőségű nemzetgazdasági ágazat Magyarországon, hazánk a nemzetközi turistaérkezések számát tekintve a világ első 15, európai viszonylatban az első 10 turistafogadó desztinációja között szerepel. A látogatók száma évről évre növekszik, 2009-ben meghaladta a 41 millió főt, háromnegyed részüket a szomszédos országokból érkezők teszik ki. A látogatók többsége, megközelítőleg 32 millió fő, mindössze egy napra, vagy egy napnál rövidebb időszakra érkezik, ezen belül 28 millió fő a szomszédos országokból. Magyarország alapvetően egyszézonú ország, az egyetlen kivételténylegesen nemzetközi jelentőségű turisztikai attrakcióként Budapest, részlegesen pedig a Balaton és környéke képviseli. A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia (2005-2013) szerint az említettek mellett a legfontosabb turisztikai attrakció Magyarország termálvízkészlete (és a kapcsolódó turisztikai termékek), amely az ország területének 80 százalékán elérhető, nemzetközi jelentősége pedig egyedülálló (NTS 2005).

Az idegenforgalom nemzetgazdaságban betöltött szerepe – párhuzamosan a látogatók számával – folyamatosan növekszik, az idegenforgalomra jellemző ágazatok együttes aránya a nemzetgazdaságon belül öt százalék körül alakult az elmúlt években. A gazdasági kapcsolatokat különböző multiplikátor indexek jelzik, amelyek azt fejezik ki, hogy egy adott ágazat (általában az ágazati kapcsolatok mérlegében szereplő ágazati bontásban) egységnyi termék vagy szolgáltatás végső felhasználási célú kibocsátásához milyen mértékben igényli a gazdaság más ágazatainak a teljesítményét. A jellemző ágazatok átlagosan 1,7 egység bruttó termelést generálnak, vagyis a jellemző ágazatok bruttó termelésen belüli aránya 2006-ban öt százalék, de a termelési kapcsolatok multiplikátor hatását figyelembe véve 8,5 százalék volt. Hasonlóan a gazdasági tényezőkhöz multiplikátor hatás jelentkezik a turizmusra jellemző ágazatokban dolgozó foglalkoztatottak esetében is. Az összes foglalkoztatotton belüli arányuk 8,3 százalék volt 2006-ban, de a tovagyrűző hatásokat is figyelembe véve elérte a 13 százalékot.

Az idegenforgalomból származó bevételek 2006-ban megközelítették az 1000 milliárd forintot (2009-ben az 1200 milliárd forintot), a Magyar Nemzeti Bank folyó fizetési mérlegében jelentkező egyenleg pedig elérte a 430 milliárd forintot. A magyar gazdaságban a turizmus kiemelt szerepet tölt be, bevételei meghaladják a közoktatásra fordított kiadásokat. Mindezek azonban messze elmaradnak a lehetőségektől, európai vi-

szonylatban bevételei tekintetében hazánk az országok középső csoportjában foglal helyet.

Termálfürdő fejlesztés, mint turisztikai attrakció

A hanyatló vagy kevésbé fejlett térségek számára a turisztikai fejlesztések valós kitörési pontot jelentenek (Drexler, Horváth, Karancsi 2003; Horváth 2003), ezt erősítette meg többek között a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia és az Új Magyarország Fejlesztési Terv is (ÚMFT 2006:72):

„A megfelelő adottságokkal rendelkező térségekben a turisztikai fejlesztések fontos versenyképességi tényezőt jelentenek és multiplikátor hatásuk révén az egész gazdaságra kihatnak. A turizmus szektorok közötti jellegéből következően cél, hogy az ágazat kiemelt területein a legfontosabb fejlesztések megtörténjenek. Az országos és nemzetközi jelentőségű projektek (pl.: kongresszusi központ, gyógyhelyek, világörökség, kiemelt fejlesztések) a gazdaság húzóprojektjei és a versenyképességet erősítő tényezők.”

Az idegenforgalom legnagyobb jelentősége abban áll, hogy kevésbé érzékeny a várossok méretére, tehát nem áll szoros összefüggésben a lakosságszámmal (Csomós, 2010). Az idegenforgalomban turisztikai céllal résztvevők legfontosabb motivációja maga az attrakció, azaz a turisztikai termék. Ebből a szempontból egy jelentős turisztikai termékkel (pl. termálfürdővel) rendelkező település nagyobb idegenforgalmi szerepet tölthet be, mint egy nagyváros, amely kevésbé életképes turisztikai termékekkel, attrakcióval rendelkezik. Az önkormányzatok turizmusból származó közvetlen bevételei kevés kivételtől eltekintve az idegenforgalmi adó tartózkodás után beszedett részén keresztül realizálódnak, hacsak az önkormányzat nem képes önállóan is turisztikai termékek fejlesztésére. A közvetett bevételek esetében a multiplikátorhatás érvényesül, vagyis a piaci szféra beruházásai és fejlesztései tovább növelik a bevételeket. Napjainkban a termékfejlesztés egyik legelterjedtebb formája a rendezvényturizmus fellendítése, feltételeinek kiépítése (Süli-Zakar, Kozma 1998; Kozma 2003), valamint a gyógy-, wellness- és termálturizmus.

Ezt támasztja alá, hogy a rendezvényturizmus fogadókészségének javítása céljából az ezredfordulót követően jelentős beruházások kezdődtek el, konferencia- és kongresszusi központok épültek, e létesítmények azonban elsősorban a nagyobb városok területén, illetve már jelentős szállodai kapacitással rendelkező és komplex szolgáltatásokat nyújtó településeken valósultak meg (pl. Budapest, Debrecen, Szeged, Pécs, Keszthely, Sopron). A feltételek kiépítése tekintetében fontos szempont a gyors elérhetőség és a kapcsolódó szolgáltatások színvonala (NTS 2005). Nagyobb rendezvények lebonyolítására egy 7-8000 lakosú kisváros méretéből és finanszírozási lehetőségeiből adódóan nehezen képes, ugyanakkor kisebb volumenű, regionális jelentőségű rendezvények megvalósítására alkalmas lehet.

Magyarország nemzetközi összehasonlításban is jelentős termálfürdő készletekkel rendelkezik, ami turisztikai adottságként az ország területének négyötödére jellemző és kiemelkedő geotermikus adottságokkal párosul. Az országban található számos termál- és gyógyfürdő magas forgalmat bonyolít, dinamikus fejlesztésük, korszerűsítésük, építésük több mint tízéves múltra tekint vissza és jelenleg is tart. Többségük minősített gyógyvízzel rendelkezik. Mai, a szervezetet erősen megterhelő és feszített tempójú világunkban egyre nagyobb szerepet tölt be a testi-lelki regenerációt célzó wellness-turizmus. Ebben a turisztikai szolgáltatásban jelentős szerepe van a termálfürdőnek, mint gyógy-

gyító közegnek, így a beruházások is elsősorban a fürdőhelyeken valósulnak meg. Magyarországon 2007-ben 55 gyógy- és 59 wellness szálloda működött (KSH 2008), emellett 45 településen mintegy 49 olyan fürdőhely van, amelyek wellness szolgáltatásokat is nyújt (www.termalfurdo.net). A wellness besorolású szállodai kapacitás öt év alatt három és félszeresére bővült. A kapacitások keresletet meghaladó bővítése a magyar egészségturizmus területén erős versenyhelyzet eredményezett, amit fokozott a gazdasági válság miatti vendégforgalom visszaesés is. Ennek eredményeként a gazdasági válság a turizmus ezen ágazatát érintette a legérzékenyebben.

Az Európai Unió országaiban a sokkal korábban megkezdett természetátalakítás eredményeként alacsony a természet biodiverzitása. Magyarország területének 10 százaléka védett természeti terület. Hazánkban számos olyan természeti érték van, ami máshol már nem fordul elő, így ez jelentős vonzerőt eredményez: eltérő karakterű tájakat megőrző nemzeti parkok, tájvédelmi területek, valamint a néhány ezer éves emberi tevékenység hatására kialakult gazdag, mozaikos tájak. A felsorolt adottságokra számos olyan turisztikai ágazat épül – öko-, természetjáró-, családi-, lovas-, gasztronómiai-, bor-, kerékpáros turizmus stb. – amelyek a nemzetközi jelentőségű termálvízkezelő kapcsolódó turisztikai termékeiként széleskörű szolgáltatási palettát nyújthatnak, sokoldalúvá téve ezzel az élményt és növelve a turizmusból származó bevételeket.

A tárgyalt városok a termálturizmus területén számos versenytárral találják szemben magukat szűkebb és tágabb környezetükben. Tamási szempontjából elsősorban a Balaton fürdőhelyei jelentenek konkurenciát, amivel szemben előnyt jelent annak egyszezonúsága. A legközelebbi fürdők a 40 km-re lévő Igalban és Siófokon, valamint a 70 km-re fekvő Dunaújvárosban vannak. A szűken vett régióban Tamási központi helyen fekszik, így egyedülként nyújt gyógy- és termálfürdő szolgáltatásokat. Turisztikai kínálata változatossá tehető környezetének természeti adottságaira alapozva, ami kedvez a kerékpáros, a természetjáró, a falusi, a lovas, a bor és gasztronómia, valamint az építészeti-szellemikulturális örökség turizmusnak. Megközelíthetősége jelentősen javult a 2010-ben átadott M6-os autópályával, amit tovább fokoz majd az M9-es autót megépítése is. A település bevételei tovább növelhetők, üzemeltetése gazdaságosabbá tehető a geotermikus energia többirányú hasznosításával, ebben az irányban már tettek is lépéseket.

Kistelek 40 kilométeres körzetében már több olyan település is található – Szeged, Csongrád, Hódmezővásárhely, Mórahalom – amelyek jelentős gyógy- és termálfürdő szolgáltatásokat képesek nyújtani, azaz Kistelek viszonylag magas konkurenciával szembesül. A versenytársakkal szemben előnyt jelent a város kis településmérete, ami lehetővé tette, hogy valamennyi közintézményét geotermikus energia fűtsék. A megújuló energiára alapozott hőszolgáltatás nemcsak megtakarítást jelent, de a szállodával egybekötött vízi szabadidőközpont bővítésének révén további turisztikai beruházásokat is lehetővé tesz. Vonzerjét sajátos kínálatával erősítheti. További előnye kedvező elérhetőségéből adódik, mivel a településen halad keresztül a Cegléd-Szeged villamosított vasútvonal, valamint az 5-ös számú főút, melynek korábbi – hatalmas környezetterhelést okozó – forgalmát immár a település mellett elhaladó M5-ös autópálya vette át. A város közelében fekszik a történelmi és néprajzi jelentőségű Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark, valamint a természeti értékek miatt jelentős Mártélyi és Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet.

Létavértes, mint az összehasonlításban szereplő harmadik kisváros geotermikus kapacitásainak hasznosítása terén – kimagasló adottságai ellenére – még nem tett lépéseket.

Ez hátrányt jelent számára a későbbiekben tárgyalt települési és lakossági bevételek szempontjából, viszont jelentős tapasztalatokat hasznosíthat Tamási és Kistelek turisztikai és településüzemeltetési beruházásai kapcsán, ezeket felhasználva tudatosabb tervezésre nyílik lehetősége. A termálturizmusban érdekelt versenytársai nagy távolságokban helyezkednek el, kivételt ez alól csak a 27 km-re fekvő Debrecen jelent. Létavértes erősségei között szerepel a román piac közelsége, ahol egyedül a 62 km-re fekvő Félixfürdő (Băile Felix) nyújt gyógy- és termálfürdő szolgáltatásokat. Az infrastruktúra elhanyagoltsága és a magyarországi fürdőhelyeknél alacsonyabb színvonala miatt folyamatosan csökken a Félixfürdőbe érkező vendégek száma, és ez a határ magyar oldalán (pl. Hajdúszoboszlón vagy Debrecenben) generál emelkedő román vendégforgalmat. A Nagyvárad (Oradea) és Debrecen között elhelyezkedő természetvédelmi területekkel (Hajdúsági Tájvédelmi Körzet) és sajátos kultúrtájakkal (Erdőpuszta, Érmellék) körülvevett, a jövőben kimagaslóan jó elérhetőséggel – Debreceni Nemzetközi Repülőtér, M47-es, M4-es, valamint a Partiumi és Észak-Erdélyi autópályák (NIF 2010) – rendelkező város szerteágazó turisztikai szolgáltatásokkal egészítheti ki jövőbeni termálvízre alapozott idegenforgalmi szolgáltatásait.

Az idegenforgalom jelentősége Kisteleken, Létavértesen és Tamásiban

Összehasonlító elemzésünkben három hasonló méretű, de különböző régiókban található városra fókuszáltunk, amelyek mindegyike meglehetősen eltérő társadalmi-gazdasági adottságokkal rendelkezik: Létavértes, Kistelek és Tamási.

Létavértes az Észak-alföldi Régióban, Hajdú-Bihar megyében található, a város népessége 2007-ben 7309 fő volt. A 7622 fős lakosságú Kistelek a Dél-alföldi Régióban, Csongrád megyében fekszik, a 8778 fős Tamási pedig a Dél-dunántúli Régióban, Tolna megyében található. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) adatai szerint leghátrányosabb helyzetű (LHH) kistérségnek minősül az a kistérség, amelynek komplex mutatója nem haladja meg a 2,17 értéket. A Derecske-Létavértesi Kistérség komplex mutatója 2,27, tehát nem LHH kistérség, szemben a Kisteleki Kistérséggel (2,17) és a Tamási Kistérséggel (2,15). Az NFÜ által 2007-ben összeállított mutatórendszer a kistérséget homogén egységként kezeli, és nem tesz különbséget az egyes települések fejlettsége között. Messzemenő következtetést így nem is lehet levonni, ez egyértelműen meg is mutatkozik az általunk vizsgált települések esetében. Bár a Létavértes, Kistelek és Tamási városok között fennálló különbségeket számtalan formában lehet bemutatni, jelen elemzésben az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivataltól (APEH) és a Központi Statisztikai Hivataltól (KSH) származó, a 2007 évre vonatkozó adatokat vettük figyelembe. Az *1. táblázatban* látható, hogy a három város népessége közel azonos, azonban a jövedelmek és az adófizetés tekintetében jelentős különbségek vannak: Kistelek esetében az egy adófizetőre jutó adó mértéke 1,17-szor, Tamásiban pedig 1,56-szor nagyobb, mint Létavértesen.

Mindez természetesen megcáfolja azt a nézetet, hogy az LHH kistérségek települései egyaránt hasonló fejlettségi szinttel rendelkeznek, vagyis a kistérségek korántsem nevezhetők homogén egységeknek. A Derecske-Létavértesi Kistérség számos, az LHH kistérségek számára elérhető forrástól esik el, ez pedig rendkívül hátrányosan érinti Létavértest. Éppen ezért tartjuk fontosnak olyan kiegészítő bevételt biztosító fejlesztések megvalósítását, amelyek viszonylag stabil és független bevételi forrást biztosíthatnak.

1. táblázat. Létavértes, Kistelek és Tamási néhány összehasonlító adata

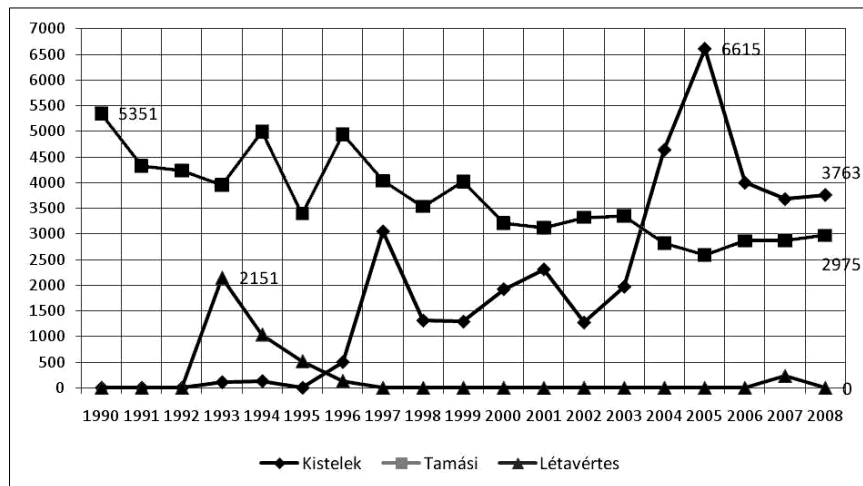
2007	Létavértes	Kistelek	Tamási
LHH kistérségbe tartozik (Igen / Nem)	Nem	Igen	Igen
Település népessége (fő)	7 309	7 622	8 778
Összes adófizető száma (db)	2 399	3 042	4 049
Összes adófizető a település népességének arányában (%)	32,82	39,91	46,13
Összes belföldi jövedelem (1000 Ft)	2 861 286	3 846 298	5 855 496
Összes adó (1000 Ft)	406 306	603 288	1 070 108
Egy főre jutó jövedelem (Ft)	391 474	504 631	667 065
Egy adófizetőre jutó adó (Ft)	169 365	198 320	264 290

Forrás: NFÜ, KSH, APEH (TeIR-Meta)

A három vizsgált város közül önálló termálfürdővel csak Tamási rendelkezik, a város tagja a Magyar Fürdővárosok Szövetségének. Kisteleken ugyan működik termálfürdő, azonban nem önállóan, hanem a szállodához rendelve. Mint korábban kifejtettük, potenciális lehetőségeit figyelembe véve Létavértes és környéke is alkalmas lenne a termálvíz hasznosítására, de a városban jelenleg még nem indultak ilyen irányú fejlesztések.

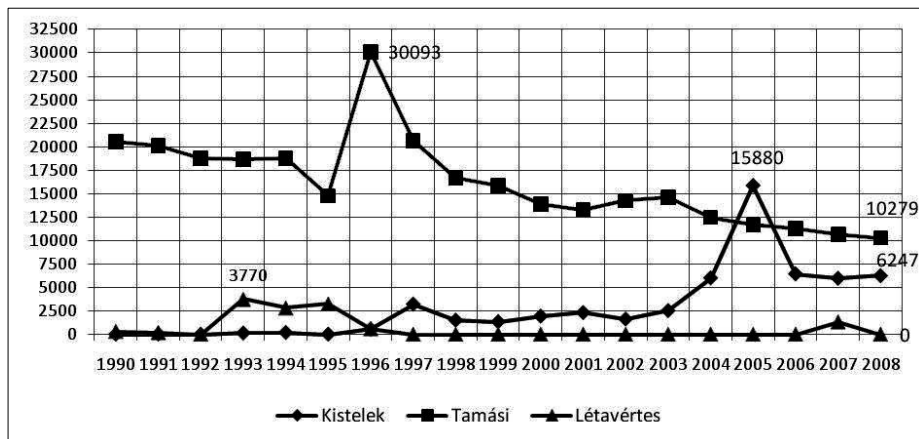
Ács, Lackó (2008) szerint a gyógy- és termálvízre alapozott egészségturizmusra az elkövetkező évtizedek gazdaságában a jelenleginél jóval nagyobb figyelmet kell fordítani. A gyógy-, wellness- és termálturizmus ugyanis más turisztikai ágakkal összevetve számos előnnyel rendelkezik: a szezonális negatív hatásaira kevésbé érzékeny, az átlagos tartózkodási idő hosszabb, jobb a kapacitáskihasználtság és a fajlagos költség 30-35 százalékkal magasabb, mint a turizmus más területein. A Magyar Turizmus Zrt. 2008-ban elvégzett felmérése szerint a vendégéjszakák száma alapján a tíz legnépszerűbb magyarországi város közé hét olyan város (Budapest, Hévíz, Hajdúszoboszló, Bük, Zalakaros, Debrecen és Sárospatak) került, amelyekben a termálturizmus jelentős kapacitással rendelkezik (Magyar Turizmus Zrt. 2008).

A vizsgált három város esetében kulcsfontosságú a termálfürdő léte, hiszen ez jelenti az egyetlen jelentős turisztikai attrakciót. A települések saját honlapja szerint Létavértesen öt templom és egy kiállítás, Kisteleken két templom és egy helytörténeti gyűjtemény, Tamásiban pedig három templom található. Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy a Tolna megyei településen különös figyelmet fordítanak a turizmusra, amit egyértelműen jelez az egész évre tervezett rendezvények sorozata. Az 1. ábrán a városok kereskedelmi szálláshelyein 1990 és 2008 között turisztikai céllal tartózkodó vendégek száma látható. Tamási esetében az 1990-es évekhez képest csökkenés figyelhető meg a vendégek számának tekintetében, Kisteleken 2005-ig jelentős növekedés, majd visszaesés tapasztalható. Létavértesen azonban (eltekintve az 1990-es évek elejétől és a 2007-es évtől) gyakorlatilag nincs szállóvendég kereskedelmi szálláshelyeken.

1. ábra: Vendégek száma összesen a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)

A 2. ábra a vendégéjszakák számát mutatja a kereskedelmi szálláshelyeken, és látható, hogy a legtöbb vendégéjszakát, 10279-et Tamásiban töltik el. Az 1. ábra és a 2. ábra adatai alapján megállapítható, hogy a vendégéjszakák száma a jelentős termálfürdővel rendelkező Tamásiban 2008-ban magasabb volt, mint Kisteleken, még akkor is, ha a tényleges vendégek száma egyébként kevesebb.

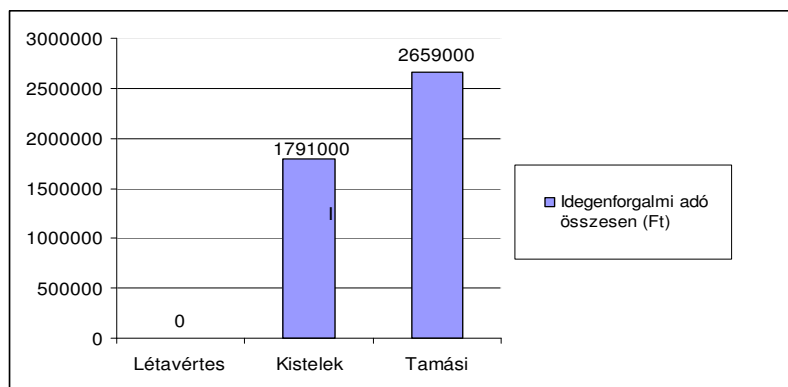

2. ábra: Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (vendégéjszaka)

Az átlagos tartózkodási idő 2008-ban Tamásiban 3,45 nap volt, Kisteleken mindössze 1,66 nap, Létavértesen pedig 0 nap volt. Mivel a Tamásiban meglévő termálfürdő jelenti a legfontosabb különbséget a három város turisztikai attrakcióinak tekintetében, az a következtetés vonható le, hogy a tartózkodási időt a termálfürdő léte növeli meg

jelentősen. Mindez tulajdonképpen megmutatkozik a városokban beszedett idegenforgalmi adóban (IFA) is. 2007-ben az IFA összege Létavértesen 0 Ft volt, Tamásiban 250 Ft, míg Kisteleken 300 Ft egy vendégéjszaka után. A 3. ábrán látható, hogy Kisteleken közel 1,8 millió Ft bevétel származott az IFA-ból, Tamásiban pedig 2,66 millió Ft, szemben Létavértesrel, ahol IFA nem keletkezett¹.

Az idegenforgalmi adó közvetlen bevételként jelentkezik, ugyanakkor a termálfürdő és a hozzá kapcsolódó szolgáltatások számos munkahelyet teremtenek, amely további adóbevételeket jelent az önkormányzatok számára a személyi jövedelemadó átengedett része miatt. Természetesen ez utóbbi bevétel is mérhető (pontos adatok még nem álltak rendelkezésre), azonban az idegenforgalom multiplikátor hatásából származó bevételeket már csak becsülni lehet.

3. ábra: A településen beszedhető idegenforgalmi adó összege 2007-ben (becslés)

Konklúzió

Cikkünkben világosan kiderül, hogy a kisvárosok fejlődésének meghatározó tényezője lehet a turizmus fellendítése, a turisztikai attrakciók fejlesztése útján. Több számítás is alátámasztja, hogy a turizmus a magyarországi városok profiljának azt a szegmensét képviseli, amelyben a nagyvárosok nem rendelkeznek domináns szereppel, szemben például az egészségüggyel, a felsőoktatással, vagy a gazdasági és pénzügyi szolgáltatásokkal.

Vizsgálatunkban három olyan közel azonos népességgel rendelkező várost választottunk összehasonlítási alapként, amelyeket alapvetően megkülönböztet a rendelkezésre álló turisztikai attrakciók köre. A leghangsúlyosabb különbség mégis a termálvíz felhasználásban jelentkezik: Tamási viszonylag nagyméretű, folyamatosan üzemelő termálfürdővel rendelkezik, Kistelek esetében a termálvizet döntően geotermikus energiatermelésre hasznosítják, a termálfürdő a szálloda kapcsolt szolgáltatása, Létavértes azonban potenciális lehetőségei ellenére sem használ termálvizet. A turizmussal kapcsolatos különböző statisztikai adatok, elsősorban a vendégek és a vendégéjszakák száma egyértelműen tükrözik, hogy a folyamatosan és nem kapcsolt szolgáltatás keretében üzemelő

¹ Elméleti számítás a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma és az idegenforgalmi adó mértéke alapján.

termálfürdő kedvező hatással van a turizmus ágazatára. A rendelkezésre álló adatok alapján a városokban keletkező idegenforgalmi adó összegét vettük figyelembe, amely a viszonylag nagyméretű termálfürdővel rendelkező Tamásiban a legnagyobb.

Jelen elemzésben mindössze ajánlást fogalmaztunk meg az EGSL projekt többi munkacsoportjának. Arra kívántuk felhívni a figyelmet, hogy az idegenforgalom fellendítésének lehetőségei adóztatás nélkül is megvalósíthatók, a termálfürdő pedig más hasonló méretű városokban egyértelműen jelentős közvetlen és közvetett bevételeket generál.

Köszönetnyilvánítás

A kutatási munka a „Geotermikus energia hosszútávú felhasználása maximális hatékonysággal Săcueni-Létavértes területén” c. projekt keretében készült, melyet az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatott a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program keretében (HURO/0801/006).

Felhasznált irodalom

- ÁCS P., LACKÓ T. (2008) Területi különbségek a hazai egészségturizmus kínálatában. *Területi Statisztika*, 11 (3): 344-356.
- CSOMÓS GY. (2010) *Regionális centrumok Magyarországon*. Debreceni Egyetem
- DREXLER SZ., HORVÁTH G., KARANCSI Z. (2003) Turizmus, természetvédelem és tájhasznosítás kapcsolata egy nógrádi kistájrészlet példáján. *Földrajzi Közlemények*, 127 (1-4): 45-61.
- HORVÁTH G. (2003) Turizmus és természetvédelem – egy hanyatló térség kibontakozási lehetőségei. In Horváth G. (szerk.): *A földrajz szolgálatában*, Budapest–Erd. pp. 117-129.
- KOZMA G. (2003) *Terület- és településmarketing*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen
- NTS – Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2005-2013 (2005) Magyar Turisztikai Hivatal, Budapest
- Magyar Turizmus Zrt. (2008) Magyarország leglátogatottabb települései. *Turizmus Bulletin*, 13 (3): 61.
- SÜLI-ZAKAR I., KOZMA G. (1998) *A terület- és településfejlesztés alapjai*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen
- ÚMFT – Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-2013, Foglalkoztatás és növekedés (2006)
- NIF – Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. (www.nif.hu)